

447. Fransåker, Odensala sn.

Litteratur: B 175, L 554. J. Bureus, F a 6 s. 53 n:r 63 (Bureus' egen uppteckning), F a 5 n:r 281, F a 1 s. 64; J. Hadorph, Resejournal 1682; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 143; UFT h. 2 (1872), s. 47.

Avbildning: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 175).

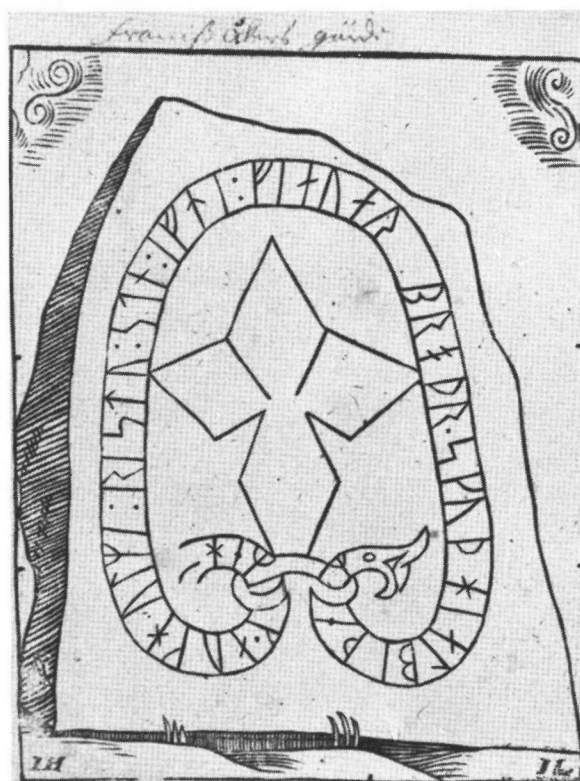

Fig. 156. U 447. Fransåker, Odensala sn. Efter B 175.

Runstenen är känd redan av Bureus; platsen anges sålunda: »I Flamsåkers bakka i Odhens Sala» (F a 6), »Flamsåker» (F a 5). Hadorph, som besökte platsen under sin resa 1682, har gjort följande anteckning: »Fransåker. Dher är en mycket förnött steen, som svårligast kan läsas, doch tyckes dess skrift närmast villia denna mening uttrycka.» (Plats har här lämnats för inskriften, som emellertid aldrig har blivit införd.) »Dher ofvanföre på backen äre åtskillige ättegrafvar medh sten omsatte, En trekant dher afgudarne woro dyrkade och meer sådant.» På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes anteckningen: »Framsåkers gårde» (likaså B 175 och L 554). Stenen har från 1600-talet varit helt försvunnen och i senare tid förgäves eftersökts.

Höjd ung. 1,85 m., bredd (på mitten) ung. 1,35 m.

Inskrift (enligt B 175):

hemik · auk hulmi : ristū : stn : ifti : fiauar broþr · s kup hialbi þem

5 10 15 20 25 30 35 40 45

Hæming[æ] ok Holmi ræistu st[æi]n æfti[æ] fiauar broð[u]r s[inn]. Guð hialpi þeim.

»Häming och Holme reste stenen efter fiauar, sin broder. Gud hjälpe dem.»

Till läsningen: Inskriften har tydligen varit mycket svårläst. Bureus har (F a 6) följande läsning: **himuika : uk : nulka rstu sin ifta kunnila spþein kup hialbi þim.**

Ristaren har flera gånger hoppat över en runa. Så saknas nominativändelsen **n** i det första namnet, vokalen i ordet 19—21 **stn**, sista konsonanten i 22—25 **ifti**, **u** efter 35 **p**, **in** efter 37 **s**. Man kan därför räkna med att 26—31 **fiauar** onöjaktigt återger ett namn. Mellan 31 **r** och 32 **b** finnes plats för en runa; sannolikt har här funnits något som varit förstört eller ej kunnat tydas. Bureus ger ingen ledning. Liljegren har antagit namnet *Finnvarð* (ack.). Han förutsätter då, att 28 **a** är fel för **n** och att efter 31 **r** funnits ett **p**.

Om namnet *Hæmingr* se U 101, om namnet *Holmi* Sö 331 och E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 105.

Formeln »Gud hjälpe dem (**pem**)» är anmärkningsvärd, allra helst som stenen synes vara rest över endast en broder.

448. Harg, Odensala sn.

Pl. 73, 74.

Litteratur: B 173, L 549, D 2: 218. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 140; UFT h. 2 (1872), s. 46; H. Schück, *Svensk litteraturhistoria* (1890), s. 61; E. Brate, *Svenska runristare* (1925), s. 82, *Anteckningar* 1910 (ATA); *Handlingar i ATA* 1925—32.

Äldre avbildningar: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 173); Dybeck a. a., Brate foto 1910 (ATA).

Runstenen står vid östra sidan av vägen Odensala—Rickeby, 8 m. S om infartsvägen till Harg, omkring 300 m. ÖSÖ om mangårdsbyggnaden. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Lindholm». På västra sidan om vägen, mellan denna och Harg, finns ett betydande gravfält.

I *Ransakningarna* meddelas, att »Vthi Hargh finnes 2 Runsteenar». Utan tvivel är det U 448 och 449 som avses, eftersom dessa några år senare avtecknades av Hadorph och Leitz och finnas upptagna i *Bautil*. I Peringskiölds *Monumenta* anges platsen för U 448: »I Hargs täa» (B 173: »Harg», L 549: »Hargs tä»). Enligt beskrivningen till Geologiska kartbladet »Lindholm» (1864) fanns stenen liggande »vid vägen Ö om Harg»; detta stämmer med kartbladet, där stenen är inlagd på samma plats som nu. Egendomlig förefaller därför Dybecks uppgift, att stenen låg »söder ut från Harg i ett dike invid uthusen». Det är svårt att förklara detta på annat sätt än att Dybeck har misstagit sig på väderstrecken.

Stenen restes år 1910 på Vitterhetsakademiens bekostnad. »En grund av sten är lagd under densamma och massor av sten bakom, vadan stenen länge torde bli stående.» Det

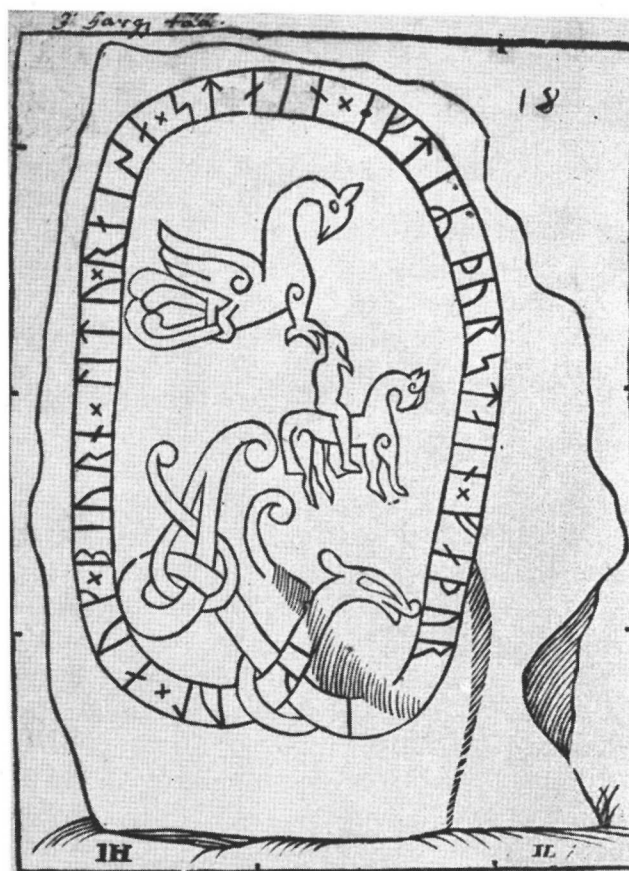

Fig. 157. U 448. Harg, Odensala sn. Efter B 173.